

Марко П. Атлагић^[1]
Универзитет у Приштини
са привременим седиштем
у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Катедра за историју
Косовска Митровица (Србија)

**Александар
Л. Мартиновић**^[2]
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет
Нови Сад (Србија)

УДК 327.8(497.1)"199"
341.311497.1)"199"
Оригинални научни рад
Примљен: 27.10.2021.
Прихваћен: 09.12.2021.
doi: 10.5937/napredak2-34620

Југославија се није распала – она је намерно разбијена

Сажетак: У раду заступамо став да се деведесетих година XX века СФРЈ није распала, него је намерно разбијена, јер су, према мишљењу САД, нестали разлози за њено постојање. Американци су сматрали да је СФРЈ настала као брана совјетској експанзији према Западу. Будући да више није било биполарног света и да је наступила ера глобализације, престала је потреба за постојањем СФРЈ, те је због тога требало разбити је. Аутори износе мишљење да су СФРЈ разбиле САД, Немачка, Ватикан, друге западне земље и сецесионистичке југословенске републике Словенија и Хрватска. Зато они сносе историјску одговорност за намерно разбијање једне суверене земље, мимо њеног устава, Повеље УН и Хелсиншког споразума.

Кључне речи: СФРЈ, САД, Немачка, Ватикан, НАТО, Словенија, Хрватска

Стварање Југославије 1918. године био је најтрагичнији датум у савременој српској историји, јер је тим чином укинута српска држава вољом великих сила и југословенске политичке и културне елите, која није била дорасла том историјском тренутку. Зато данас за Југославијом Срби не треба да жале, јер су и прва и друга Југославија значиле за Србе дисконтинуитет у сваком смислу: историјском, културном, етничком, геополитичком и државотворном.

Корени разбијања Југославије сежу у далеку 1928. годину. Тада је одржан IV конгрес КПЈ у Дрездену. Конгрес је прихватио пројекат Коминтерне за рушење Југославије, „тамнице несрпских народа“. Управо је IV конгрес КПЈ

ударио камен темељац пројекту стварања независних држава на простору СФРЈ. Реализатори тог пројекта били су: Јосип Броз Тито, Едвард Кардељ, Владимир Бакарић, др Фрањо Туђман, Ватикан и многи други. Конгрес у Дрездену је посебно нагласио да КПЈ треба да усмери своје активности на главног непријатеља – хегемонизам српске буржоазије и њену монархију. Хрвати и Словенци су практично од тада па до 1990. године континуирано радили, уз помоћ великих сила, на отцепљењу Хрватске и Словеније од Југославије.

Најпогоднији тренутак за коначно разбијање Југославије био је почетак процеса глобализације. Зато се глобализација приказује као

[1] atlagicmarko@gmail.com

[2] martinovic@pf.uns.ac.rs

„најбољи и најсавршенији облик људског друштва“. Са нестанком социјалистичког друштва и Варшавског блока биполарни свет је престао да постоји, па је Запад постао главни и једини господар света. Заправо, наступила је политичка, економска и војна доминација Запада у међународним односима.

Покушаја разбијања Југославије било је и раније. Један од најагресивнијих био је Масовни покрет у Хрватској 1971. године.^[3] Хрватска је већ тада хтела да се отцепи од Југославије. Масовни покрет је био платформа за доношење Устава 1974. године. Устав из 1974. био је путоказ разбијања Југославије 1990. године. Масовни покрет је био формално угушен, али су његови циљеви ушли у Устав СФРЈ из 1974. године. То је била предигра, увод којим су створени услови за догађаје деведесетих година, када су у Хрватској почела превирања, јачање националистичког покрета са усташком идејом и отворено изношење захтева за отцепљење Хрватске од Југославије. Томе су допринели и сусрети америчког председника Никсона са Јосипом Брозом Титом у Београду 1970. и Вашингтону 1971. године. Никсон је у Загребу рекао: „Дух

Загреба, дух Хрватске, никада није уништен и никада није поробљен. Живјела Хрватска“ (Vogetić, 2012).

Пресудан дан за разбијање СФРЈ био је 28. јануар 1989. године. Тада је делегација Трилатералне комисије (Дејвид Рокфелер, Жискар Дестен) посетила генералног секретара КПСССР Михаила Горбачова. Месец дана раније Горбачов је боравио у Великој Британији. Тада је Маргарет Тачер оценила да с тим „необичним“ човеком треба разговарати. За време званичне посете Италији Горбачов је казао да је тада у души делио мишљење супруге Раисе да је комунизам пропала ствар. Били су у праву сви који су га сумњичили да је разбио СССР и социјализам^[4]. Рокфелер и Дестен су нудили Горбачову да уђе у Трилатералну комисију. Годину дана касније, 20. јануара, разбијен је СССР, а истог дана и СКЈ. Убрзо после тога разбијена је и СФРЈ. Да ли је то случајност? Тако је створен нови поредак међународних односа, који је срушио спољнополитичке потпорне стубове југословенског модела социјализма: самоуправни социјализам и несврстаност (Екмећић, 2002).

[3] То је био масовни националистички и сецесионистички покрет у Хрватској 1971. године. Покрет је захтевао да се искључи из употребе српски језик у Хрватској, и прокламовао је Хрватску као националну државу Хрвата на темељима НДХ из 1941–1945. године. Покрет је имао значајну подршку дела хрватских комуниста на челу са Савком Дапчевић Кучар и Миком Трипалом, политичког врха Хрватске и усташке емиграције на Западу. Др Фрањо Туђман је био један од најактивнијих заговорника самосталне Хрватске у њеним историјским и природним границама („велика Хрватска“). Покрет је захтевао хрватску банку са посебном монетом, хрватску војску, посебно место у УН, увођење хрватског језика и латиничког писма. Јосип Броз Тито је угушио покрет, али је дао велике уступке Хрватима, који ће се реализовати Уставом из 1974. године. Видети: Perić, 1974; Zidić, 2017; Dabčević-Kučar, 1997; Tripalo, 1989.

[4] Социјализам је друштво будућности, а не прошлости. О улози Горбачова у разбијању социјализма, историчари ће засигурно дати свој суд.

САД, Немачка и Ватикан су деведесетих година XX века у нацистичком маниру започели разбијање СФРЈ. Амерички амбасадор Ворен Цимерман дошао је у Београд са устоличења да преда нову поруку – СФРЈ више нема ту геополитичку важност коју су јој САД придавале током хладног рата (Džonston, 2005, str. 36). Дакле, САД су 1990. године заузеле став да је Југославија одиграла своју улогу као брана совјетској инвазији на Запад. Будући да је та опасност у међувремену прошла, Југославија више није била потребна, те је требало разорити је. Српски филозоф Михаило Марковић посведочио је да је чуо у САД 1990. године да Југославија више није потребна и да треба да нестане. Марковић је рекао: „Затекао сам се у Вашингтону 1990. године на једном заседању Института за мир, где се расправљало о земљама Источне Европе, и тада сам први пут чуо да је Југославија одиграла своју улогу, да је Југославија била потребна да буде брана евентуалној совјетској инвазији на Запад. Али, пошто је у међувремену та опасност прошла, да Југославија као држава више није потребна, да је Америка већ тада стала на становиште да је прошло време у коме је имало смисла да постоји таква држава и да сада треба просто дозволити да се она разбије. То је уосталом била једна од основних мисли светског глобализма“ (Stojanović, 2012, str. 191).

Стратегију офанзивног наступа у разбијању СФРЈ разрадила је америчка СИА. Стратегија се заснивала на три вида деловања: контролу савезне владе и армије постављањем својих људи на одређена места, појачане психолошко-пропа-

гандне активности уз претњу употребе силе и, коначно, *covert actions* преко разних фондација – хуманитарних и професионалних (Avramov, 1997, str. 228). САД су се почетком 1990. године активно укључиле у разбијање Југославије. Међутим, већ 5. новембра исте године Амерички конгрес је изгласао закон (Appropriation Law, 101–113) који је потписао председник Буш и који је означио економску и политичку смрт Југославије. Тим законом су САД, а то значи и Међународни монетарни фонд и Светска банка, укинули све пословне односе са Југославијом, тј. помоћ, кредите и трговину. Тим разбијачким законом САД су објавиле да су спремне да обнове односе, али само с оним републикама које организују „демократске изборе“. Дакле, не више с Југославијом, него с републикама, и то баш када су Република Хрватска и Република Словенија одржале вишестраначке изборе и практично се отцепиле од Југославије (Flounders, 1998). САД су у јануару 1991. упозориле да неће допустити да ЈНА употреби силу у случају одвајања Словеније и Хрватске од Југославије. То је био још један упозоравајући разбијачки чин САД (Woodward, 1995, str. 157). Међутим, пет месеци касније, у јуну 1991, Амерички конгрес изгласао је амандман који је значио сепарацију Словеније и Хрватске од Југославије. САД су Југославији наметнуле санкције због наводног кршења људских права Албанаца на Косову и Метохији. Санкције се нису примењивале на Словенију и Хрватску. Овим чином поново су допринеле разбијању Југославије (Woodward, 1995, str. 160). Члан америчке владе Лоренс Иглбергер, јуна 1991, јавно је подржао разбијање

Југославије давањем подршке сецесији Словеније и Хрватске. САД су играле двоструку игру – тајно су чиниле све да се СФРЈ разбије, а јавно су се залагале за њену целовитост све до априла 1992. године. Државни секретар САД Џејмс Бејкер^[5] дошао је у Београд 21. јуна 1991. на састанак с представницима југословенских република и председником Савезног извршног већа Антом Марковићем. Бејкер каже да је тражио „од сваког представника, лично и као политичког лидера, да реafirмишу своју приврженост принципима Хелсиншке конференције, посебно принципу да се сви сукоби морају решавати на мирољубив начин, да се границе не могу мењати, осим сагласношћу...“ (Baker, 1995, str. 478–484). Бејкер је изјавио да је то за њега био разочаравајући дан, јер су саговорници одбацили сопствени интерес и логику и хрлили директно у грађански рат. Само четири дана по завршетку Бејкерове посете Београду, 25. јуна 1991, словеначка Скупштина донела је акт о издвајању Словеније из СФРЈ и прогласила самосталност, а Сабор Републике Хрватске – Декларацију о проглашењу самосталности и суверености Републике Хрватске.

После ове Бејкерове посете Београду, САД су практично престале да се активно баве југословенском кризом. Њено решавање препуштено је Европској заједници. Ипак, касније се показало да ни САД ни ЕЗ нису били потпуно свесни колико ће крвопролића и насиља произвести разбијање Југославије. Међутим, марта 1992. у БиХ три партије националне оријентације (ХДЗ, СДА и СДС) потписале су Кутиљеров план или Лисабонски споразум, који је био сличан Дејтонском споразуму из 1995. године.^[6] Кутиљеров план је осмишљен да би се у БиХ избегао рат и потписале су га све три стране у сукобу. Међутим, САД су позвале Алију Изетбеговића, вођу босанских муслимана, и наговориле га да повуче свој потпис са споразума. Изетбеговић је повукао свој потпис, а рат је почео већ у априлу 1992, јер су га желеле САД. Током 1994. године САД су директно снабдевале оружјем муслимане у БиХ и давале им логистичку подршку, ангажујући истовремено исламске земље да их снабдевају оружјем.

САД су 1995. године исфабриковале „Сребреницу“, највећу фарсу у рату на југословенс-

[5] Џејмс Бејкер, амерички адвокат, републиканац и политичар. Био је шеф кабинета Беле куће, секретар Трезора САД, амерички државни секретар за време Џорџа Буша Старијег. Покушао је безуспешно да спречи сецесију Словеније и Хрватске од Југославије.

[6] Кутиљеров мировни споразум био је акт који су сачинили Питер Карингтон и Хосе Кутиљеро и којим су покушали да зауставе рат у БиХ 1992. године. План је предвиђао етничку консолидацију многим административним мерама и већим овлашћењима локалних органа власти на штету централних. Дана 18. марта 1992. године све три стране у сукобу ставиле су потпис на Кутиљеров план: Алија Изетбеговић за муслиманску, Радован Караџић за српску и Мате Бобан за хрватску страну. Међутим, Алија Изетбеговић се састао 28. маја 1992. у Сарајеву с америчким амбасадором у Југославији Вореном Цимерманом и на његов наговор повукао потпис. Одмах након тога почео је рат. Дакле, САД су, уз Алију Изетбеговића, одговорне за рат у БиХ. Видети: М. Филиповић, „Хосе Кутиљеро. Рат је могао бити спречен“, *Вечерњи лист*, Загреб, 23. 12. 2015; Glaurdić Josip, *The Hour Europe: Western Powers and the Breakup of Yugoslavia*, London, 2011.

ком простору. Муслимански снаге учестало су спроводиле нападе на Сребреницу из заштићених зона, укључујући и сребреничку енклаву. Холандски извештаји о Сребреници говоре да су босански муслимани стално злоупотребљавали заштићене зоне како би сачували своје војнике. Овакве акције су испровоцирале Србе и то је на крају довело до пада Сребренице. Шестог јула 1995. српске снаге су нападе Сребреницу. Босанске власти нису учиниле никакве напоре да заштите град и чинило се да их он не интересује ни да ли ће бити освојен. Касније је постало јасно да им је у Сарајеву наређено да не бране Сребреницу. Карл Билт, преговарач ЕУ, казао је да босанске снаге нису пружиле никакав отпор (Bildt, 1998, str. 57). Постоје многи докази да је босанска војска дозволила Србима да заузму град како би се повећао притисак на међународну заједницу да бомбардује Србе (Ripley, 1999, str. 145). Пад Сребренице довео је до злочина над муслиманским снагама. Сви светски истраживачи слажу се да је број убијених муслимана није био већи од 1.700. У Сребреници се десио злочин, али нема ни говора о геноциду. Нелегитимни Хашки трибунал је у пресуди Радославу Крстићу потврдио да је овде

реч о геноциду, не водећи рачуна о суштини проблема. Овом квалификацијом Хашки трибунал је умањио ауторитет суда, који је нелегално основан, а такође и значење речи „геноцид“, те ослабио значајну разлику која постоји између геноцида и злочина против човечности, чиме појам геноцид губи капацитет да говори о јединственом облику разарања (Šuvaković, Rakić, 2017, str. 59–75). То уједно вређа сећања на страшне примере геноцида и потреса оне који су га преживели, а на крају искривљује историју. До 1991. године геноцид је означавао масовна убиства ванредних размера.^[7] Током југословенских ратова овај појам је изменио свој смисао. Термин геноцид скоро се никада није користио осим у случајевима када се жртве броје стотинама хиљада или чешће милионима. Овако стање ствари се изменило с почетком ратова у Југославији. Скоро сваки злочин који су починили Срби сматран је геноцидом, сличним Хитлеровом обрачуна са Јеврејима. Директор документационог центра ШОАХ Клод Лацман изнео је 1999. озбиљне замерке због честих поређења с Другим светским ратом: „Интелектуалци нису користили таква поређења чак ни у најжешћем раздобљу Алжирског рата када

[7] Геноцид је низ радњи чији је последњи циљ уништавање једне, национално или етнички, расно или религиозно детерминисане људске групе. Геноцид подразумева постојање специјалне намере – *dolus specialis*, без које би иначе била реч о хомоциду. Осим тога, треба доказати припремне мере, првенствено културни геноцид (спаљивање синагога, цркава, џамија...), уништавање и поништавање језика и писма циљне групе и, закључно, морају да постоје план и извршење тог плана. Посебно треба разјаснити основне појмове. Масакр је у принципу једна мање-више спонтана реакција с ограниченим циљем, којој обично не претходи систематски разрађен план. Ратни злочин – повреда ратних закона и обичаја, зостављање цивилног становништва, стрељање талаца. То су пратеће појаве рата, док геноцид није у каузалној вези с ратом. Злочин против човечности има доста додирних тачака са геноцидом, али је геноцид специфичнији и јасно дефинисан појам. Видети: Lemkin, 1944.

су борци Фронта за национално ослобођење убијани и мучени, а читави делови земље остајали без становништва. То се исто односи на Вијетнам, у коме су са земљом савњене стотине села, шума, пиринчаних поља и тако даље. Чак ни током рата у Бијафри, у коме се први пут јавила хуманитарна идеологија, није било поређења са нацистима. Непрестано поређење југословенских ратова са геноцидом само је начин да се о томе прекине свака расправа. Тишина. Расправа је завршена!“ (Ali, 2000, str. 15–16).

80 |

У историји српског народа Косово и Метохија заузима централно место. То је колевка српске државности и духовности, територија на којој се налази највећа концентрација духовне и световне баштине српског народа од непроцењиве вредности. Довођењем у питање Косова и Метохије доводе се у питање тековине Првог и Другог светског рата, у којима су Срби учествовали у антифашистичкој коалицији и изгубили трећину свог становништва. Бомбардовањем Србије 1999. САД су желеле, како су изјавиле, да заштите основна људска права и слободе Шиптара на Косову и Метохији. Међутим, „решавање коначног статуса Косова и Метохије“ перфидна је игра у којој се људска права покушавају прекомпоновати у територијална права, односно од Србије одузети њене историјске територије. Заштита људских права и право на територијални суверенитет два су одвојена проблема, која спадају под различити правни режим. Важно је да Косово и Метохија никада није било посебна држава нити је икад било део неке шиптарске

државе. Ни по којем политичком, економском и културном или етичком основу не може се део српске државе прогласити за посебну суверену државу, нити се једна мањина те државе може прогласити за суверену државотворну нацију. Косово и Метохија је ризница српске културне традиције, корен бивствовања српског народа, симбол њеног идентитета. Срби га се никад неће одрећи. Косово и Метохија није само територија, то је суштина бића српског народа. Његово отуђење значило би постепену смрт и ишчезавање српског народа из историје (SANU, 2006).

САД–НАТО–ЕЗ учиниле су све да Црну Гору издвоје из СР Југославије не би ли коначно докрајчили СРЈ. Посебан интерес САД су имале за црногорску обалу, а специјално за луку Бар, Боку и Превлаку. Прва акција САД у том правцу била је довођење на чело Црне Горе свог човека. Пронашли су га у Милу Ђукановићу, у народу званог Милогорац. То је био омиљени потез САД, иако је амерички Helsinki watch изразио сумњу у регуларност избора на којима је Мило Ђукановић изабран за председника Црне Горе. Преко Мила Ђукановића САД су одмах почеле да шире сепаратизам, да наоружавају и тренирају полицијске снаге, које би, ако затреба, испровоцирале федералну армију и изазвале сукобе. САД су преко Мила Ђукановића приступиле акцији поткупљивања читавог црногорског становништва. Ђукановић је измислио црногорски језик, црногорску нацију, православну цркву националних Црногораца ради стварања националног идентитета. Као што ни Хрвати не могу да се позивају на дубровачке

писце: Ивана Гундулића, Златарића, Држића, Палмотића, Војновића, Пуцића да би утврдили свој етнојезички идентитет – јер су то српски писци, тако се ни национални Црногорци не могу позивати на Петра Цетинског, Његоша, Николу Петровића, Митрова Љубишу, Марка Миљанова, а да се одмах не сретну с њиховим српством.

Немачки мотиви за разбијање Југославије били су геополитички, ирационални и реваншистички. Због отпора Југославије током Другог светског рата, Немачка је месец дана закаснила с нападом на СССР, што је Немце скупо коштало. И Немачка и Аустрија имале су приликом разбијања Југославије реваншистичке мотиве и водила их је идеолошка заслепљеност, повезана с њиховом нацистичком прошлoшћу. Немачка је прва интервенисала у разбијању Југославије још пре почетка рата деведесетих година. Она је подстицала Словенију и Хрватску на отцепљење, а Европска унија је следила немачко руководство (Gibs, 2010, str. 128). Немачка тајна обавештајна служба започела је интервенцију још 1990, док је Југославија била целовита држава. Тада су немачки функционери из Савезног уреда за заштиту устава

(БФВ), одељења МУП-а, помагали да се створи Хрватска обавештајна служба (ХОС). Немачки обавештајци пружили су значајну подршку колегама у Хрватској. То су чинили и у Хрватској и у Немачкој. Многи хрватски оперативци које су Немци тренирали отворено су заговарали фашизам, величајући усташку владу из времена Другог светског рата (Томас, 1993, str. 126). Генерал француске војске Пјер Галоа^[8] тврди да је Немачка почела да снабдева Хрватску оружјем још 1991. године, пре него што је рат почео (Gallois, 1993).

И немачки министар спољних послова Ханс Дитрих Геншер охрабривао је Хрвате да напусте југословенску федерацију и прогласе независну државу (Newhouse, 1992, str. 64). Један званичник Стејт департмента, Џон Болтон, посведочио је да је Немачка наговарала Словенију и Хрватску да напусте федерацију (US Congress, 1999, str. 3). Тако је она активно припремала Хрватску на независност и разбијање СФРЈ. Хрватско руководство на челу са др Фрањом Туђманом унапред је добило уверавања да ће Немачка подржати њихове тежње и активности на стварању независности, а иста уверавања добила је и Словенија (Kostić, 2010). Немачка је у току 1991. снабдевала

[8] Пјер-Мар Галоа, генерал и истакнути француски геополитичар и војни стратег. Завршио је највише француске војне школе и стекао чин генерала ваздухопловства. Био је један од најближих сарадника председника Де Гола и један од твораца „концепције нуклеарног одвраћања“. Предавао је на високим војним школама Француске, САД, Канаде, Јапана, Аргентине, Шпаније, Велике Британије. За време рата у бившој Југославији деведесетих година оштро је критиковао француску политику према Србима. Његова порука српском народу саопштена је на десетогодишњицу НАТО агресије на СРЈ (2009), што представља модел понашања високоморалне личности, која је, упркос пропагандним лажима и оркестрираним медијским кампањама, стала на страну малог слободарског народа. Посебно је осудио антисрпску немачку политику на Балкану, за коју је тврдио да је мотивисана поразима у оба светска рата. Видети: Бета, *Политика*, 24. август 2010; Костић, *Политика*, 20. мај 2019.

Хрватску антитенковским и антиавионским ракетама. Да Немачка није Хрватску и Словенију охрабрила и обећала помоћ у сваком погледу, велико је питање да ли би њихова руководства на челу са др Туђманом и Кучаном била вољна да крену путем отцепљења. Вероватно не би. Немачка и у извесној мери Европска заједница сврстале су се врло неукусно и противправно уз Туђманов проуштакски режим, који је имао елементе неонацизма. Немачко инсистирање на признавању независности Словеније и Хрватске били су преурањени, уски немачки интереси који су одударали од покушаја Европске заједнице да на миран начин реши југословенску кризу. Чим је проглашена независност Словеније и Хрватске, већ 27. јуна у Немачкој CDU захтева признање независности Словеније и Хрватске, а SPD је 1. јула 1991. тражила од Геншера да то питање постави пред Европску заједницу. Када је 9. јула и Слободна демократска партија (FDU) јавно упутила позив за признање независности Словеније и Хрватске, све парламентарне странке у Немачкој су у року од 20 дана заузеле исти став. Већ 2. јула Геншер^[9] је тражио да државе чланице Комитета КЕБС-а признају Словенију и Хрватску.

У разбијање Југославије активно се укључила и Римокатоличка црква, а посебно католички бискупи у Хрватској и Словенији. Када

је др Фрањо Туђман организовао референдум 19. маја 1991. о суверености и међународном субјективитету Републике Хрватске, католичка штампа је објављивала прилоге о наводно тешком положају Хрвата и католика у првој и другој Југославији. Посебно се у ширењу неистина у том правцу истицао *Глас концила*. Католичка штампа је објашњавала да је хрватско опредељење било државна опасност за Југославију, а католичанство се сматрало туђим, што није одговарало истини (Bulajić, 1992, str. 921). Хадезеовска сецесионистичка група у Хрватској деведесетих година XX века није скривала своја католичко-клерикалистичка опредељења. Таква опредељења имала је клерикално-уштакска група 1941. за време НДХ. Папа Павле Јован II примио је 25. маја 1991. врховника нове независне хадезеовске Хрватске др Фрању Туђмана ради клерикално-уштакских смерница. Исто тако, папа Пије XII примио је 25. јануара 1941. уштакског поглавника НДХ др Анту Павлића ради клерикалних смерница (исто). После аудијенције код папе Павла Јована II, председник др Туђман посетио је монсињора Ангела Содана, вршиоца дужности папиног државног секретара. Аудијенција др Туђмана код папе Павла Јована II била је приватна зато што Република Хрватска још није била субјект међународног права. Ова историјска коинци-

[9] Ханс Дитрих Геншер (1927–2016), адвокат и немачки политичар. Био је члан председништва и почасни председник Странке слободних демократа, тзв. либерала. Осим тога, био је члан Нацистичке странке, па Либерално-демократске партије Немачке, члан Парламента, министар УП Савезне Републике Немачке у влади Вилија Бранта (1969–1974). У влади Хелмута Шмита био је министар унутрашњих послова и вицеканцелар. Помогао је у рушењу комунистичког режима на Истоку, што је довело до немачког уједињења. Несебично се залагао за независност Словеније и Хрватске и тако учествовао у разбијању СФРЈ.

денција није нимало случајна. Иза посете усташког поглавника НДХ др Анте Павелића, као и иза посете хадезеовског врховника др Туђмана Ватикану, стајао је Завод Св. Јеронима у Риму. У Заводу су примили др Туђмана и он је остао на ручку. У име Завода поздравио га је ректор монсињор Ратко Перић, који је том приликом рекао: „Завод се кроз читаву своју историју заузимао и неуморно залагао за очување идентитета хрватског народа и за његову територијалну целовитост“ (Вулајић, 1992, стр. 923). Том приликом др Туђман је дао изјаву *Гласу концила* у којој је нагласио улогу Римокатоличке цркве у постизању хрватске независности.

Загребачки кардинал др Фрањо Кухарић^[10] дао је пуну и снажну подршку хадезеовској власти у разбијању Југославије, тј. Декларацији Сабора Хрватске о успостави суверене и самосталне Републике Хрватске од 25. јуна 1991. године. Тако је радио и његов претходник, загребачки надбискуп и председник Бискупске конференције др Алојзије Степинац приликом проглашења НДХ 1941. године. Др Кухарић је у сврху разбијања Југославије сазвао ванредно заседање Бискупске конференције Југославије 27. јуна 1991. године. На исти начин дао је подршку усташкој НДХ Алојзије Степинац на Бискупској конференцији 17–20. новембра 1941.

године. Међутим, папа Павле Јован II подржао је 29. јуна 1991. разбијање Југославије, када је већ наговестио могућност грађанског рата. Папа је тада рекао: „Моја се мисао данас особито управља драгим пучанствима Хрватске и Словеније. Осијећам се близу онима који оплакују своје мртве, рањенима, онима који живе у болу и страху. Понављам још једном, да се не могу и не смију гушити права и законске тежње народа, и желим тако охрабрити све иницијативе к тежњама праведних рјешења, јединих који могу учинити мир и братски суживот међу народима“ (Вулајић, 1992, стр. 924). На тај начин се и Римокатоличка црква укључила у антисрпску кампању и пласирање лажних вести неслућених размера. Римокатоличка црква је инсистирала на обмани да се Хрвати и Словенци боре за слободу и демократију, а да Срби желе очување комунизма и марксизма. Ватикан је у јулу 1991. године изјавио да су унутрашње републичке границе у Југославији историјске и међународно признате. То, наравно, није била истина, јер су само Црна Гора и Србија биле у модерно доба међународно признате државе, и то Берлинским конгресом 1878. године. Те тврдње Ватикана нису биле ни у складу са савременим међународним правом (Fournemont, 1996, стр. 86). Папа Павле Јован II упутио је ав-

[10] Др Фрањо Кухарић (1919–2002). Постављен је за свештеника 1945. године. Два пута су покушали атентат на њега, и оба пута је успео да га избегне, први пут у Равном Потоку 1947. и други пут у Јаковљу 1948. године. Постављен је 1964. године за бискупа у Загребачкој катедрали, а касније за помоћног бискупа надбискупу др Фрањи Шеперу. Године, 1970. постављен је за загребачког надбискупа, а 1971. и за председника Бискупске конференције СФРЈ. Добио је почасни докторат Загребачког свеучилишта. Папа Павле Јован II прогласио га је кардиналом 1983. године. Пензионисан је 1997. године. Имао је велике заслуге за сецесију Хрватске и Словеније од СФРЈ, те је на тај начин активно учествовао у њеном разбијању.

густа 1991. године поруку Хрватима: „Драги хрватски синови, још једном вас увијеравам да сам близак вашим легитимним стремљењима. Стога, обнављам апел међународној заједници да вам помогне у овим тешким моментима ваше повијести“ (*истио*).

У октобру 1991. године папа је послао писмо загребачком кардиналу др Фрањи Кухарићу у којем га уверава да ради све како би Хрватска и Словенија постале међународно признате државе, па каже: „Чинимо све што је могуће да међународна заједница призна Словенију и Хрватску“, што је значило једнострану сецесију од заједничке државе Југославије. Ватикан је све више појачавао активности на разбијању Југославије. Тако је, након Немачке (која је то учинила 23. децембра 1991), признао самосталност Хрватске и Словеније 13. јануара 1992. године. Само два дана касније то су учиниле и остале земље Европске заједнице. Папа Павле Јован II мрзео је Србе, а та његова мржња потиче још од времена Другог светског рата. Папа је Пољак,^[11] који је за време Другог светског рата био запослен као хемичар у немачком мултинационалном гиганту I. G. Farben, који је, између осталог, производио и плин Циклон Б, који је послу-

жио за уништавање Јевреја у концентрационом логору Аушвицу и Срба и Јевреја у концентрационом логору Јасеновцу (Соопер, 1991). Тајна активност Ватикана у разбијању Југославије ишла је дотле да је он финансирао куповину оружја за Хрватску. Ватиканска банка обезбедила је преко Института за ширење религије 1.988.000 долара за куповину оружја у Бејруту, које је било намењено Хрватској (Merlino, 1993, str. 84). Папа Павле Јован II је, приликом посете Мађарској 17. августа 1991, у Печују отворено изнео ставове који су директно уперени против територијалног интегритета Југославије. На миси, којој је присуствовало више од 10.000 мађарских Хрвата с кардиналом Кухарићем, папа је поручио: „Срдачно поздрављам кардинала Кухарића, загребачког надбискупа и друге бискупе који су дошли са бројним верницима. Још једном вас увјеравам да сам близу вашим законским тежњама, понављајући свој апел међународној заједници да вам помогне у овом тешком часу ваше повијести“ (*Glas koncila*, 1991; Vulajić, 1992, str. 941). Др Фрањо Кухарић је поново посетио папу Павла Јована II 3. октобра 1991, а по повратку је са усхићењем саопштио да је добио изразе подршке захтеву за признање

[11] Право име папе Павла Јована II било је Карол Јозеф Војтила. Био је поглавар Римокатоличке цркве и шеф државе Ватикан (1978–2005) и први папа од 1632. године који није био из Италије. Његов понтификат трајао је 26 година и трећи је најдужи у историји. Уздигнут је у ред блаженог Католичке цркве 1. маја 2015, а проглашен светим 28. априла 2014. године. Био је запослен у фабрици хемикалија. Докторирао је на теологији 1948. године. Био је свештеник у Кракову до 1951. године. Предавао је на више католичких универзитета. Проглашен је за бискупа Кракова 1958, а 1961. године за надбискупа, те је 1967. постао кардинал. Био је једини словенски поглавар Римокатоличке цркве. Преживео је атентат 1981. године. Борио се против комунизма. За време његовог мандата злочинац Алојзије Степинац проглашен је за блаженог. Био је први римски папа који је после 1000 година раскола отишао у посету цариградском патријарху. Први је папа који је походио синагогу и џамију у Дамаску. Активно се укључио у разбијање СФРЈ и залагао се за сецесију Словеније и Хрватске од СФРЈ.

хрватске независности. Др Туђман је тада казао да Ватикан тражи да група земаља, а не једна по једна, одмах призна независност Хрватске. После подршке Ватикана, уследила је одлука Сабора Републике Хрватске од 8. октобра 1991, по којој Република Хрватска „раскида све државноправне свезе на темељу којих је заједно са осталим републикама и покрајинама творила досадашњу СФРЈ“ (Вулајић, 1992, стр. 961). Активност Ватикана на признавању Хрватске и Словеније наставља се несметаном жестином. Тако, 26. новембра 1991, Ватикан упућује Меморандум свим државама чланицама Конференције о европској безбедности и сарадњи. У Меморандуму поново позива заједницу држава да размотри потребу поштовања права на независност народа Хрватске и Словеније. Ватикан сматра, наводи се у Меморандуму, да је дошло време да међународна заједница призна Словенију и Хрватску као самосталне државе, и то пре божићних празника (Вулајић, 1992, стр. 970). Ватикан је коначно 13. јануара 1992. признао Словенију и Хрватску као независне државе и тиме знатно допринео коначном разбијању Југославије. На тај начин Ватикан је први пут прекршио своју дугогодишњу традицију да последњи призна неку нову државу. Папа је своју подршку независности Хрватске показивао и директним посетама Хрватској, први пут током рата 1994. године, а потом после четири године, када је, осим у Загребу и Марији Бистрици, био и у Сплиту и Солину. После прве посете Хрват-

ској папа је изјавио да га нигде нису тако добро дочекали не рачунајући његову родну Пољску, а после друге посете казао је да је радо дошао у малу Хрватску (Šuvar, 2004, стр. 144). Важно је приметити да папи Павлу Јовану II није пало ни на крај памети да посети концентрациони логор Јасеновац, да клекне на јасеновачко стратиште, у којем је побијено више од 800.000 Срба, 82.000 Рома, 42.000 Јевреја, 4.600 Хрвата антифашиста, 1.800 муслимана и 800 Словенаца. У убијању невиних жртава учествовали су и многи римокатолички свештеници. У исто време, папа је промовисао за свеца Алојзија Степинца, инспиратора геноцида над Србима, Ромима и Јеврејима за време НДХ.^[12]

У Републици Хрватској је за време рата 1991–1995. и после тога покатоличено више од 33.000 Срба, од тога 13.000 српске деце. Митрополит загребачко-љубљански Јован (садашњи патријарх српски) 2006. године службено је обавестио Свети архијерејски синод Српске православне цркве у Београду о конкретним примерима римокатоличке прозелитске активности у својој митрополији: „Тако у парохијама које припадају парохији у Нарти, архијерејско намесништво бјеловарско, манастиру Марчи, Липовчани, Иванић-Град–Граберје и Криж, надлежни свештеник службеним актом обавјештава архијереја: у Нарти Жакула Марија прешла у римокатоличку вјероисповијест. У селу Ломинац Поповић Марија прекрстила се у римокатоличку вјеру. Горица Средоја пре-

[12] Од новијих издања о Јасеновцу: Atagić, 2020; Greif, 2018. Видети и: Grajf, *Политика*, 18. 2. 2019. и 1. 2. 2019.

крстила се у римокатоличку вјероисповијест. Јелача Невенка и једна кућа у Маринковцу Доњем прекрштени у римокатоличку вјероисповијест (Пухало Ђорђе и Херцег Љиљана). У селу Шумећу само једна кућа православна, а осталих пет до шест кућа прекрстили су се у римокатоличку вјеру. У Граберју Иванићком три куће се прекрстиле у римокатоличку вјероисповијест. У селу Дејановац сви бивши православни вјерници прекрстили се у римокатоличку вјероисповијест. У селу Блатница прекрстила се у римокатоличку вјеру Милка Вујичић. У селу Липовчани прешли у римокатоличку вјероисповијест Давидовић Милан са два члана фамилије и Давидовић Стево са четири члана фамилије. У селу Драгичевац прешли на римокатоличку вјероисповијест Голић Јосип са два члана фамилије (славиво Св. Николу). У селу Дерези прешли на римокатоличку вјероисповијест Вишњић Ненад и Радосавац Душан. У селу Дерезани двије куће прешле на римокатоличку вјероисповијест. Сва набројана мјеста некада су припадала Северинској (касније) Лепавинској епархији на чијем подручју је бјеснила позната Марчанска унија“ (*Православље*, 2006, str. 45).

Хрватска је желела рат по сваку цену. Доказ за то био је и сам др Фрањо Туђман, који је у више наврата заговарао ратну опцију јер је био уверен да без рата неће моћи да добије независну хрватску државу без Срба. То је

24. маја 1992. на Тргу бана Јелачића у Загребу практично потврдио када је казао: „Могло је и без рата. Али Хрватска то није желела. Ми смо процијенили да само ратом можемо добити независност Хрватске. Стога смо водили политику преговарања, а сами стварали своје оружане постројбе. Да тако нисмо учинили, не бисмо остварили свој циљ, то јест стварање независне државе“ (Mirić, 2002, str. 10). Да је др Фрањо Туђман желео независну државу Хрватску без Срба доказују речи из његовог говора са отварања Ратне школе „Бан Јелачић“ у Загребу, 14. децембра 1998: „Српско питање, дакле, ријешили смо, неће више бити 12% Срба или 9% Југославена, као што их је било. А хоће ли бити 3% или 5%, а то не значи угрожавање Хрватске“ (*Novi list*, 1998, str. 12). Др Туђман је желео да гради Хрватску на темељима усташке НДХ из времена 1941–1945. године, и то није крио. На оснивачкој скупштини ХДЗ 24. фебруара 1990, у дворани „Ватрослав Лисински“ у Загребу, др Туђман је казао: „НДХ није била само пука квислиншка творба и фашистички злочин, већ израз повијесних тежњи хрватског народа, а не пука измишљотина“ (*Danas*, 1991, str. 32). Др Туђман, у свом науку да води рат по сваку цену, није хтео да одступи од ратне опције ни након савета бившег америчког амбасадора у Хрватској Ворена Цимермана.^[13] То је посведочио и сам Цимерман када је написао: „Ни августа 1991. године нисам успео да убе-

[13] Ворен Цимерман (1934–2002), амерички дипломата и последњи амбасадор САД у СФРЈ пре њеног разбијања. Цимерман је најодговорнији за неуспех Кутиљеровог споразума за БиХ из 1992. године. То је један од доказа да су САД желеле рат по сваку цену као и Хрватска и Словенија.

дим Туђмана и Бобетка да одустану од ратне опције. Туђман је тада признао да отпочиње општи напад против ЈНА и четничких сепаратиста. Када сам му предложио да размисли о другој варијанти, о давању аутономије Србима, Туђман је одбио сваки даљњи разговор на ту тему“ (Zimmermann, 1999, str. 95). О односу Хрватске, хрватских министара према Србима у Хрватској и њиховом понижавајућем односу најбоље сведочи управо Цимерман када каже: „Под руководством Фрање Туђмана права Срба су остала нарушена. Срби су избацивани са посла, од њих је захтевано потписивање изјава о лојалности, нападани су њихови домови и имовина. Ја сам неколико пута ручао са Туђманом и слушао како његови министри Србе називају најпогрднијим именима. Он им се није придружио, али их није ни прекидао... Туђман је одбацио све моје предлоге да учиним било какав гест који би указивао на промене, сарадњу или побољшање односа са хрватским Србима“ (Zimmermann, 1996, str. 95–96).

Др Туђман је на сваком кораку истицао да жели створити независну и етнички чисту хрватску државу. Зато је мрзео Србе више од Анте Старчевића. Туђману је Старчевић био узор, па га је често називао „оцем домовине“. Једном је др Туђман дошао код познатог хрватског сликара Еда Муртића, пре избора 1990. године. Муртић је изјавио: „Било ми је страшно, мучило ме то што сам од Туђмана чуо неколико мјесеци прије избора 1990. Дошао је у мој ателијер и одушевљено почео да прича о томе како ће он и ХДЗ морати направити оно што није направио др Анте Павелић 1941.

године. Педесет одсто Срба мораће спаковати кофере и одселити, а осталих педесет одсто постати Хрвати или нестати. Рекао сам му да је луд, да се мора лијечити и од тада прекинуо сам било какав контакт с њим“ (Babić, Šuvar, 2003, str. 8). Туђман је мрзео Србе толико да га је од мржње хватала болест. Да је др Туђман био болестан потврђује и бивши министар у Влади Републике Хрватске генерал Мартин Шпегељ, који је казао: „Туђман је био болесник. Та његова болест, поред осталог, имала је катастрофалне неотклоњене посљедице за здравље Срба у Хрватској. Те би посљедице биле мање да се врховникова болест није проширила на знатан број његових сљедбеника“ (Špegelj, 2001). Скоро у сваком свом наступу у предизборно време др Туђман није заборављао нагласити да ће Србе из Хрватске протерати. Тако је на митингу у Пазину 1990. године Србима поручио: „Сви они који фућкају и галаме морају знати да ће морати ићи из хрватских земаља тамо одакле су дошли“ (Tuđman, 1999, str. 32).

Др Туђман је 1991–1995. године створио независну демократску државу Хрватску, која је имала исте карактеристике као усташка НДХ др Анте Павелића из 1941–1945. године: обе су избациле из устава српски народ, обе су избациле из употребе српско писмо ћирилицу, обе су избациле из употребе српски језик, обе су употребљавале исту монету – куну, обе су католичиле Србе – Павелићева 350.000, а Туђманова 35.000 Срба, обе су протеривале српске интелектуалце, обе су успоставиле логоре за Србе, обе су масовно прогониле српски народ, обе су отпуштале с посла Србе, обе су спаљива-

ле српске цркве, обе су употребљавале усташки поздрав „За дом спремни“, обе су отуђивале српску имовину, обе су основале Хрватску православну цркву, обе су спроводиле државни терор над Србима, обе су посећивале папу ради клерикално-усташких смерница. Туђманова хрватска држава надмашила је Павелићову усташку НДХ једино у томе што је етнички почистила више од 560.000 Србе из Хрватске (Atlagić, 2020, str. 87). Посебно је др Туђман припремао злочиначку акцију „Олуја“, којом је протерано више од 250.000 Срба. То је било највеће етничко чишћење Срба после Другог светског рата (Vučić, 2020). Др Туђман је протеривање Срба из Хрватске и паљење српских кућа оправдавао начелима из Старог завета: „Срби су неславно нестали из ових крајева као да их никада није било. Нису успјели покупити ни своје прљаве гаће. Нека им је сретан пут! А они из свијета који нам данас пребацују да палимо српске куће... нека се присјете да је управо библијско начело из Старог завијета „око за око, зуб за зуб“! (Tuđman, 2006).

Хрватски министар унутрашњих послова Јосип Бољковац казао је да су рат започели Хрвати и Хрватска, а не Срби и Југославија, како то тврде Хрвати и западне земље. Бољковац окривљује др Туђмана и ХДЗ да су рат испровоцирали и започели. У вези са убиством Јо-

сипа Рајл-Кира, Бољковац наводи: „Данас сам сигуран да је Јосип Рајл-Кир убијен одлуком врха хрватске државе, а Бранимир Главаш^[14] и Владимир Шекс спровели су ту одлуку. Иван Гудељ је само био извршилац убиства. Морате знати да је Кир био крунски свједок, био је против рушења српских кућа, пуцњава по Борову Селу и српским селима... Туђман је знао све, као и да је циљ био рат по сваку цијену... Кир им је био сметња јер је био за мирну опцију“ (Boljkovac, 2009). Хрвати су напали противтенковским оружјем Србе у Борову Селу да би испровоцирали рат, а из истог разлога су срушили мост у Осијеку. Бољковац каже: „Туђман је желио рат по сваку цијену. Рат није био нужност него намера. По том његовом концепту Срби су требали нестати из Хрватске“ (Arsenić, 2009). Бољковац је изричито тврдио да је рат у Хрватској био грађански рат, које је Туђман желио и повео: „Бивши хрватски предсједник Фрањо Туђман је желио рат по сваку цијену, а оно што се догодило у Хрватској је био грађански рат (Boljkovac, 2009). Бољковац тврди да нису Срби повели рат у Хрватској, већ Хрвати, те се зато не могу оптуживати Срби да су одговорни за рат. Бољковац је изричит: „Први су нападнути Срби, нападнута је Југославија, а не Хрватска. Гојко Сушак, Бранимир Главаш и Вице Вукојевић противтенковским оружјем су

[14] Бранимир Главаш, хрватски политичар, заступник у Сабору Р. Хрватске, генерал бојник Хрватске војске. Један је од оснивача Хрватске демократске заједнице. Вршио је функцију секретара Секретаријата за народну одбрану Осијека. Председник Јосиповић му је 2010. године одузео војни чин генерала. Оптужен је за ратне злочине над српским цивилима у Осијеку. Кажњен је са 10 година затвора. Намерно је изазивао ратне сукобе на предлог врховника Туђмана како би Хрватска повела рат и добила независност. Залагао се за самосталну Хрватску на усташким темељима.

напали Борово Село, да би испровоцирали рат“ (Voljkovac 2009). Генерал хрватске војске Јанко Бобетко био је уверен да без рата Хрватска не би добила независност, јер, према његовом мишљењу, Србија то не би дозволила. Бобетко је у својој књизи написао: „Србија нам без рата не би дозволила стицање независности... Било је јасно да своју државу нећемо добити уколико се за њу не изборимо оружјем“ (Bobetko, 1996, str. 114).

Словенија је септембра 1989. године проширила државне функције републике и своју државност поставила изнад савезне државности, прокламовала приоритет републичких закона над савезним законима. Хрватска је децембра 1990. године усвојила нови Устав Републике Хрватске, којим је скоро на исти начин као и Словенија републичку државност поставила изнад савезне државности, прогласила хрватску националну државу, променила статус Срба у Уставу, стављајући их, уместо конститутивног народа, у положај националне мањине. Све је то у Словенији кулминирало тзв. јунским ратом 25. јуна 1991, када је усвојен уставни акт о осамостаљивању и уставни закон за спровођење уставног акта о осамостаљивању и независности Словеније.

И бивши амбасадор Велике Британије у Београду у периоду 1994–1997. Ајвор Робертс рекао је да је највећа грешка у југословенској кризи учињена на почетку. Робертс сматра да је прерано донета одлука да се признају независност Словеније и Хрватске, што су оспорили сви амбасадори у Београду, укључујући и немачког. Признању Словеније и Хрватске

противили су се и председавајући Конференције о Југославији лорд Карингтон, генерални секретар УН, влада САД и Алија Изетбеговић. Сви су се противили овом потезу Словеније и Хрватске, јер су добро знали о чему је реч. Свега неколико дана раније европске владе изрекле су подршку за опстанак СФРЈ, а касније су капитулирале пред немачким притиском, наводно због интереса међународне солидарности, нове безбедности и спољне политике. Тако је одобрен датум у јануару 1992. године када ће бити признате независност Словеније и Хрватске, без гаранција да ће се поштовати права мањина. Немачка влада је једнострано признала Словенију и Хрватску. То је био најгори тренутак европске дипломатије после Другог светског рата. СФРЈ су разбили САД, Немачка, Ватикан и друге западне силе уз унутрашње актере Словенију и Хрватску. Они носе историјску одговорност за противзаконито разбијање једне суверене земље. С тим у вези др Габријело Шуберт, професор са Универзитета „Фридрих Шилер“ у Јени и познати немачки балканолог, рекао је: „Жао ми је што Срби преживљавају ову драму. Али то није драма само за Србе, него за све људе на Балкану. Историја показује да српски народ није крив. Наравно да кривицу за све зло које се обрушило на вас носе велике силе, јер су се оне увек мешале у балканске прилике. Њихов критеријум је био и остао интерес – војни“ (Kostić, 2010, str. 45). И бивши државни секретар САД Џејмс Бејкер врло је децидирано говорио о томе ко је разбио СФРЈ: „Словенија и Хрватска су узрочници рата у бившој Југославији. Њихово насилно отцепљење било је у

супротности са Хелсиншким споразумом. Југославија је директно гурнута у свођење рачуна војним средствима. Једнострано проглашење независности и против наших упозорења, употребили су силу, што је изазвало грађански рат“ (Guskova, 2003, str. 28).

Џејмс Бејкер је више пута поновио да су Словенија и Хрватска узрочници рата у бившој Југославији. На седници Комитета за спољне односе Америчког конгреса, 12. јануара 1995, Бејкер је рекао „да су једнострано прокламовање независности Словеније и Хрватске и њихова употреба силе у преузимању граничних прелаза изазвали грађански рат“ (Guskova, 2003). Бејкер је о узрочницима рата, његовом карактеру и одговорности за његово избијање поново говорио на међународном скупу с темом „Узроци нестанка бивше Југославије“, који је организовао Амерички институт за мир. Том приликом, Бејкер је дао један интервју за *Младину* словеначком новинару и историчару Матјажу Клеменчићу. На Клеменчићево питање: „Да ли су се Хрватска и Словенија легално осамосталиле?“, Бејкер је одговорио: „Нису легално, него употребом силе. Године 1991. дошао сам у Југославију директно са конференције о безбедности и сарадњи из Париза и донео саопштење 32 државе чланице Конференције. Оно је овако гласило: 'Не разилазите се насилно и не узимајте оружје у руке, сви смо потписници Хелсиншког споразума који каже да се границе не могу мењати другачије него мирним путем.'“ Клеменчић му је одговорио: „На референдуму се 90% изјаснило за независност“, на што му је Бејкер казао: „Заузели сте граничне прелазе,

прогласили сте независност и употребили силу.“ Клеменчић је одговорио: „У реду, то је ваш одговор на моје питање.“ Бејкер је узвратио: „То је неоспорна чињеница. И, свакако, кршили сте Хелсиншки споразум. Словенију и Хрватску су у томе подржале Немачка и Аустрија“ (Beta, 2005).

Када је у Словенији почео рат, ЈНА је силом настојала да спречи отцепљење Словеније од Југославије. Употреба силе била је изузетно мала, а погинула су 23 Словенца. ЈНА је деловала у складу с међународном праксом када су у питању сецесионисти. Та је пракса нарушена када су САД и водеће европске земље осудиле ЈНА због употребе силе. То је утицало на ЈНА да се повуче из Словеније, што је убрзало разбијање заједничке државе. Тиме су, између осталих, САД и европске земље директно учествовали у разбијању Југославије (Gibs, 2010, str. 340). Грађански рат у Југославији покренуле су Словенија и Хрватска једностраним проглашењем независности. Ове две републике су извршиле правно насиље над Уставом СФРЈ. То је потврдио и бивши амерички државни секретар Џејмс Бејкер када је казао: „Ради се, у ствари, о томе да су Словенија и Хрватска једнострано прогласиле независност. Употребиле силу да би заузеле граничне прелазе. То је покренуло грађанске сукобе“ (*Federal News Service*, 1999, str. 20).

Засигурно можемо закључити да се СФРЈ није распала, она је разбијена. Разбиле су је САД, Немачка, Аустрија, Ватикан и друге западне земље и сецесионистичке републике Словенија и Хрватска. Управо они сносе највећу историјску

одговорност за разбијање једне суверене земље, мимо повеље УН и Хелсиншког споразума из 1975. године.

Закључак

Крајем девете деценије XX века срушен је Берлински зид, престао је хладни рат и срушио се социјализам. Разбијен је СССР. Главни кривац за то био је Михаил Горбачов. Настали су нови друштвени односи – ера глобализма. Будући да је хладни рат престао, престала је и потреба за постојањем СФРЈ јер је она била, како кажу Американци, брана совјетском експанзионизму према Западу. Зато је било потребно разбити је. У њеном разбијању суделовале су САД, Немачка, Ватикан, друге западне земље и сецесионистичке југословенске републике Словенија и Хрватска. Немачка је прва интервенисала у разбијању Југославије и пре него што су почела ратна разарања. Немачка је потицала Словенију и Хрватску на отцепљење од Југославије, а Европска унија је само следила оно што је Немачка радила. Немци су већ 1990. године помагали Хрватској да створи Хрватску обавештајну службу (ХОС). Активно је припремала Словенију и Хрватску на независност, а слали

су и оружје. Исто тако, Немци су добили снажну подршку Ватикана, који је већ 1990. године подржао отцепљење Хрватске и Словеније од Југославије. Насилно отцепљење Словеније и Хрватске од Југославије било је мимо Устава СФРЈ, Повеље УН и Хелсиншког споразума. То је изазвало грађански рат. Зато су они узрочници грађанског рата у Југославији. САД су од почетка разбијале СФРЈ, јер како су саопштиле више нису имале потребе за њом. САД су узрочници рата и у БиХ, јер су биле против Лисабонског споразума (Кутиљеровог плана), иако су све три стране у сукобу потписале тај споразум, јер би се избегао рат. САД су интервенисале да Алија Изетбеговић, вођа босанских муслимана, повуче потпис, што је он и учинио. Тако је пропао Лисабонски споразум, а рат је отпочео. САД су уз помоћ Алије Изетбеговића исценирале злочин у Сребреници, како би окривиле Србе за рат и изазвали бомбардовање босанских Срба.

СФРЈ се није распала, она је разбијена акцијама САД, Немачке, Ватикана, других западних земаља и сецесионистичких југословенских република Словеније и Хрватске. Зато они носе историјску одговорност за разбијање Југославије и грађански рат.

References / Литература

- Ali, T. (2000). Introduction: After the War. In: T. Ali (ed.), *Masters of the Universe: NATO's Balkan crusade*. London; New York: Verso. [In English]
- Arsenić, R. (2009, February 12). Tuđman wanted war at any cost. *Politika*. [In Serbian]
- Atlagić, M. (2020). Croatian scientists and politicians falsifying the number of victims in the Jasenovac concentration camp in the ISC from 1941 to 1945. *Napredak*, Vol. 1, No. 2, 79-100, Available at: https://fondacijasn.rs/wp-content/uploads/2020/02/Napredak-br-2_article-5_M-P-Atlagic.pdf . [In Serbian]
- Avramov, S. (1997). *Postheroic war of the West against Yugoslavia*. Belgrade: IGAM. [In Serbian]
- Babić, M. Šušteršič (2003). Interview with Edin Murtić. *Identitet*. No. 61. [In Serbian]
- 92 | Baker, J., DeFrank, T. (1995). *The Politics of Diplomacy: Revolution, War and Peace 1989-1992*. New York: Putnam. [In English]
- Beta (2010, August 24). One of France's greatest military strategists has died. *Politika*. [In Serbian]
- Bildt, C. (1998). *Peace Journey: The Struggle for Peace in Bosnia*. London: Weidenfeld and Nicolson. [In English]
- Bobetko, J. (1996). *All my battles*. Zagreb: vlastito izdanje. [In Croatian]
- Bogetić, D. (2012). *Yugoslav-American relations 1961-1971*. Belgrade: Institut za savremenu istoriju. [In Serbian]
- Boljkovac, J. (2009, February 13). Croatia caused the war intentionally. *Slobodna Dalmacija*. [In Croatian]
- Bulajić, M. (1992). *Mission of the Vatican in the ISC*. Belgrade: Politika. [In Serbian]
- Cooper, W. (1991). *Behold a pale Horse*. Arizona: Light Techology Publishing. [In English]
- Dabčević-Kučar, S. (1997). *Croatian dreams and reality*. Zagreb: Interpublic. [In Croatian]
- Danas*. (1998, april 9), no. 477. [In Serbian]
- Džonston, D. (2005). *Fools' crusade*. Belgrade: Izdavačko grafički atelje „M“. [In Serbian]
- Eastern Orthodoxy*. (2006, April 15). [In Serbian]
- Ekmečić, M. (2002). *Essays in history*. Belgrade: Službeni list SRJ. [In Serbian]
- Feral Tribune*. (2001, June 19). [In Croatian]
- Feral tribune*. (2004, April 30. & August 15). [In Croatian]
- Filipović, M. (2015, February 23). Žoze Kutiljero: The war could have been prevented. *Večernje novosti*. [In Serbian]
- Flounders, S. (1998). Bosnia Tragedy, The unknown role of the US government and Pentagon. In: *NATO in the Balkans: Voices of opposition*. New York: International Action Center. [In English]
- Fournemont, J. (1996). *Le Vatican et l'ex Yougoslavie*. Paris: L'Harmattan [In French]
- Gallois, P. (1993, January 28). Balkans: la Faute Allemande. *Le quotidien de Paris*. [In French]
- Gibs, D. (2010). *The humanitarian destruction of Yugoslavia*. Sremski Karlovci - Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića. [In Serbian]
- Glas koncila*. (1991, August 25). [In Croatian]

- Glaudić, J. (2011). *The Hour of Europe: Western Powers and Breakup of Yugoslavia*. London: Yale University Press. [In English]
- Grajf, G. (2018). *Jasenovac: Auschwitz of the Balkans*. Belgrade: Knjiga komerc [In Serbian]
- Grajf, G. (2019, February 1). At least 800,000 Serbs and 40,000 Jews were killed in Jasenovac. *Politika*. [In Serbian]
- Guskova, J. (2003). *History of the Yugoslav Crisis: (1990-2000)*. Belgrade: IGAM . [In Serbian]
- Kostić, B. (2010, June 18). St Vitus' Day, warning and admonition. *Pečat*. [In Serbian]
- Kostić, B. (2019, May 25). Preserving the memory of Pierre Galois, a great friend of the Serbian people. *Politika*. [In Serbian]
- Krušelj, Ž. (1991). Dr Franjo Tuđman, at the First General Assembly of the HDZ. *Danas*. [In Croatian]
- Lemkin, R. (1944). *Axis Rule in occupied Europe*. Washigton DC: Carnegie Endowment for International Peace. [In English]
- Merlino, J. (1993). *Les vérités yougoslaves ne sont pas toutes bonnes à dire*. Paris: Albin Michel [In French]
- Mirić, J. (2002). *Crime instead of War*. Zagreb: Prosveta. [In Serbian]
- Newhouse, J. (1992, August 24). The Diplomatic Round: Dodging the Problem. *The New Yorker*, p.60. [In English]
- Perić, I. (1974). *The idea of mass movements in Croatia*. Zagreb: Narodno sveučilište grada Zagreba. [In Croatian]
- Reply, T. (1999). *Operation Deliberate Force: The UN and NATO Campaign in Bosnia 1995*. Lancaster UK: Centre for Defense and International Security Studies. [In English]
- SANU (2006). In: S. Karamata, Č. Očić (eds) *Serbs in Kosovo and Metohija*. Belgrade: Srpska akademija nauka i umetnosti. [In Serbian]
- Stojanović, S. (2012). *Mihailo Marković said*. Belgrade: Beogradski forum za svet ravnopravnih. [In Serbian]
- Špegelj, M. (2001, June 19). Tuđman was diseased. *Feral Tribune*. [In Croatian]
- Šuvaković, U., Rakić, B. (2017). Genocide and ethnic cleansing or on the disposition of an international crime and a sociological and political science term. *Strani pravni život* 2/2017, 59-97. [In Serbian]
- Šušar, S. (2004). *Croatian carousel*. Zagreb: Razlog. [In Croatian]
- Tomac, Z. (1993). *The Struggle for the Croatian State: Through Hell to Democracy*. Zagreb: Prokifon. [In English]
- Tripalo, M. (1989). *Croatian spring*. Zagreb: Globus D.O.O. [In Croatian]
- Tuđman, F. (1990, April 17). The protest in Pazin. *Danas*. [In Croatian]
- Tuđman, F. (2004, April 30 & 2006, October 15). After the storm. *Feral tribune*. [In Croatian]
- Tuđman, F.(1998, December 15). President of the Republic of Croatia at the opening of the war school Ban Josip Jelačić in Zagreb. *Novi list*. [In Croatian]
- US Congress. (1999, November 10). Prepared Statement of John Balton, Senior Vice President, American Enterprise Institute, before the House Committee on International relations. *Federal News Service*. [In English]
- Vučić, A. (2020, August 7). Oluja was the largest ethnic cleansing in Europe after WWII. *Jutarnji list*. [In Croatian]
- Woodward, S. (1995). *Balkan Tragedy: Chaos and Dissolution after the Cold War*. Washington DC: Brookings Institution Press [In English]
- Zidić, I. (2017). *Croatia and the Croatian spring 1991*. Zagreb: Matica Hrvatska. [In Croatian]
- Zimmermann, W. (1999). *Origins of a catastrophe*. Zagreb: Globus – Znanje. [In Croatian]

Marko P. Atlagić

University of Priština temporarily headquartered in Kosovska Mitrovica
Faculty of Philosophy
Department for History
Kosovska Mitrovica (Serbia)

Aleksandar L. Martinović

University of Novi Sad
Faculty of Law
Novi Sad (Serbia)

The SFRY did not fall apart – it was intentionally broken up

94 |

Summary

In this paper we propose that in the 1990s the SFRY did not fall apart but was broken up because, in the opinion of the US, the reasons for its existence disappeared. The Americans believed that the SFRY was created as a barrier against Soviet expansion in the West. As the bipolar world dissolved and the era of globalization began, the need for the existence of the SFRY disappeared. This was the reason why the country needed to be broken up. The authors are of the opinion that the SFRY was broken up by the USA, Germany, the Vatican, other Western countries and the secessionist Yugoslav republics, Slovenia and Croatia. For this reason, these countries bear the historical responsibility for breaking up a sovereign state, in opposition to its constitution, the UN Charter and the Helsinki Accords.

Keywords: SFRY, USA, Germany, the Vatican, NATO, Slovenia, Croatia